

6. Fiskalni tokovi i politika

U prva četiri meseca 2013. konsolidovani fiskalni deficit iznosio je 61 mlrd. dinara (oko 5,2% BDP u istom periodu), što je znatno više u odnosu na plan. To je posledica usporavanja na strani javnih prihoda, dok su javni rashodi uglavnom bili pod kontrolom. S obzirom da je usled dejstva sezonskih faktora fiskalni deficit početkom godine obično znatno niži nego u narednim mesecima, procenjuje se da bi bez usvajanja dodatnih mera fiskalne konsolidacije, fiskalni deficit u 2013. (prema metodologiji Ministarstva finansija i privrede) iznosio oko 5,5% BDP. Uključivanje u rashode svih izdataka u skladu sa međunarodnom metodologijom dovelo bi do toga da fiskalni deficit u 2013. iznosi oko 7% BDP, što se ocenjuje kao izrazito visoko i neodrživo. Usvojene i najavljene dodatne mere fiskalne konsolidacije (preraspodela prihoda od oporezivanja rada, od lokalnih samouprava ka fondu penzijskog osiguranja i uštede na diskrecionim rashodima), mogle bi da obezbede smanjenje deficita u tekućoj godini do 0,8% BDP. Smanjenje fiskalnog deficita u ovoj godini zahteva dodatne mere štednje, koje bi uključivale zamrzavanje penzija i plata u javnom sektoru, kao i dodatno smanjenje diskrecionih rashoda. Za trajno smanjenje deficita potrebno je što pre početi sa reformom sistema penzijskog osiguranja, smanjenjem subvencija, reformom obrazovanja, zdravstvene zaštite, javnih preduzeća i javne administracije. Javni dug na kraju aprila iznosio je 19,1 mlrd. evra (60,4% BDP). Javni dug bi na kraju aprila, u relativnom iznosu (kao % BDP) bio i veći da u posmatranom periodu nije došlo do realne apresijacije kursa dinara. Pod pretpostavkom da se ostvare projektovani ciljevi u pogledu makroekonomskih i fiskalnih kretanja u 2013, te da ne dođe do značajnije promene kursa dinara, procenjuje se da će javni dug Srbije na kraju godine iznositi oko 62-63% BDP. Nakon što su objavljeni podaci o vrlo nepovoljnim kretanjima u javnim finansijama u Srbiji, premija na rizik za dužničke hartije na međunarodnom tržištu je porasla za oko 20%, dok je procenat realizacije državnih hartija na domaćem tržištu smanjen. Reakcije investitora pokazuju koliko je poverenje u srpske javne finansije krhko, a mogućnost dužničke krize realna.

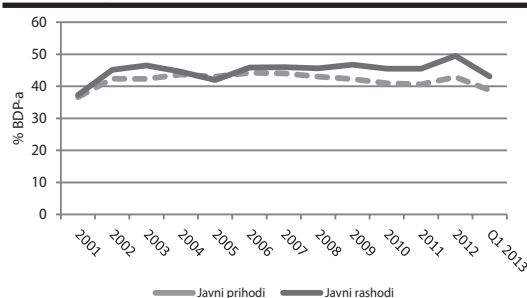
Opšte tendencije i makroekonomske implikacije

Fiskalni deficit u prva četiri meseca 2013. iznosi oko 5,2% BDP

U periodu januar-april 2013. ostvaren je konsolidovani fiskalni deficit od 61 mlrd. dinara (oko 5,2% četvoromesečnog BDP), što je ipak znatno više u odnosu na iznos koji bi obezbedio održanje godišnjeg fiskalnog deficita u planiranim okvirima.¹

Viši fiskalni deficit od planiranog, ostvaren u prvom četvoromesečju, u najvećem delu je posledica podbačaja javnih prihoda u odnosu na plan, dok su se javni rashodi uglavnom kretali u očekivanim okvirima. Procenjuje se da će u 2013. javni prihodi biti manji za oko 2% BDP u odnosu

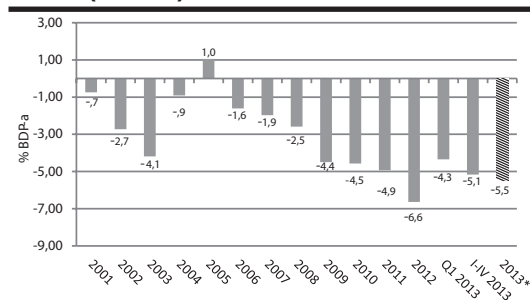
Grafikon T6-1. Srbija: Konsolidovani javni prihodi i javni rashodi (% BDP)

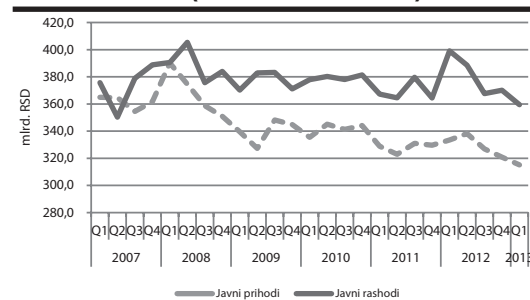
Izvor: Obračun QM-a

na plan, i to pre svega usled slabije realizacije prihoda od poreza na dobit, neporeskih prihoda, PDV i akciza. Odstupanje javnih prihoda u odnosu na plan posledica je neadekvatnog planiranja prilikom izrade budžeta (naročito izraženo kod planiranja prihoda od poreza na dobit), znatne apresijacije kursa dinara (naročito značajan uticaj na prihode od PDV i akciza), neodgovarajućeg budžetiranja efekata stečaja banaka (efekti na neporeske prihode), kao i mogućeg rasta nelegalnog prometa akciznih proizvoda nakon povećanja stopa akciza.

¹ Početak primene mera fiskalne konsolidacije na strani rashoda, kao i odložena primena određenih mera na strani javnih prihoda (npr. promena načina administriranja PDV i rokova plaćanja i povraćaja ovog poreza) od januara 2013. godine uticali su znatno na dinamiku javnih prihoda i javnih rashoda. Shodno tome, adekvatnije je procenu vršiti na osnovu podataka o javnim prihodima i javnim rashodima za prva četiri meseca, jer su se u aprilu realizovali brojni efekti, koji zbog pomenutih mera, nisu bilo ostvareni u prva tri meseca.

Grafikon T6-2. Srbija: Konsolidovani fiskalni bilans (% BDP)

Izvor: Obračun QM-a

Grafikon T6-3. Srbija: Realni desezonirani fiskalni deficit (u cenama iz 2012.)

Izvor: Obračun QM-a

Bez primene dodatnih mera, fiskalni deficit u 2013. godini iznosiće oko 5,5% BDP

Deficit ostvaren u periodu januar-april iznosi gotovo 46% ukupnog planiranog fiskalnog deficita u 2013. godini, što je u relativnom smislu znatno više u odnosu na prethodne godine, budući da je u periodu od 2009. do 2012. deficit u prva četiri meseca u proseku iznosio oko 26% godišnjeg deficita (a ako se isključi 2012. u kojoj je deficit u periodu januar-april bio vrlo visok, jer je reč o predizbornom periodu, prosečan deficit u prva četiri meseca u prethodnim godinama je bio i manji). Iako je u aprilu zabeležen blagi oporavak na strani prihoda, opisana kretanja u prva četiri meseca 2013. ukazuju da primena do sada usvojenih mera fiskalne konsolidacije izvesno neće obezbediti održanje fiskalnog deficita u planiranim okvirima. Polazeći od prosečne kvartalne dinamike fiskalnog deficita u prethodnim godinama, te od tekućih fiskalnih kretanja, procenjuje se da će bez implementacije dodatnih mera fiskalne konsolidacije fiskalni deficit u 2013. godini iznositi oko 5,5% BDP.

...dok bi prema međunarodno uporedivoj metodologiji deficit mogao iznositi oko 7% BDP

Prema GFS metodologiji (izrađenoj od strane MMF, i koja se primenjuje u velikom broju zemalja), izdaci iz budžeta, po osnovu plaćanja glavnice duga javnih preduzeća za koje je država dala garancije, se evidentiraju kao javni rashod, a slično je i sa rashodima po osnovu sanacije banaka, kredita Fonda za razvoj Železari Smederevo i dr. S obzirom da se ovi izdaci u 2013. godini procenjuju na 1,5% BDP, te da prema metodologiji Ministarstva finansija i privrede nisu iskazani kao rashod, njihovo uključivanje u konsolidovane javne rashode bi dovelo do toga da fiskalni deficit u 2013. godini dostigne 7% BDP, što se ocenjuje kao izrazito neodrživo.

Poreska reforma i najavljeno smanjenje diskrecionih rashoda smanjiće deficit za najviše 0,8% BDP, što je nedovoljno

Najavljena poreska reforma, kojom će *de facto* biti izvršena preraspodela prihoda od budžeta lokalnih samouprava ka fondu penzijskog osiguranja, uticaće na trajno smanjenje (strukturnog) fiskalnog deficita za oko 0,2-0,3% BDP. Osim toga, najavljeno je smanjenje na strani diskrecionih javnih rashoda za 0,5% BDP. Procenjuje se da je veći deo najavljenih ušteda jednokratnog karaktera (npr. odlaganja nabavki nekih roba i usluga, smanjenje rashoda na službena putovanja i sl.), te da će dovesti do smanjenja deficita u tekućoj godini, ali ne i do njegovog trajnog smanjenja u narednim godinama. Ocenjuje se da je pored najavljenih mera koje podrazumevaju otklanjanje negativnih efekata fiskalne decentralizacije sprovedene 2011. godine i jednokratne uštede na pojedinim rashodima, potrebno u kratkom roku pripremiti, usvojiti i otpočeti sa primenom sistemskih mera, koje bi dovele do trajnog smanjenja fiskalnog deficita. Reč je o merama iz paketa tzv. strukturnih reformi, koje se odnose na racionalizaciju (i unapređenje efikasnosti) javne administracije, obrazovanja, zdravstvenog sistema, kao i na reformu penzijskog sistema. S obzirom na strukturu javnih rashoda Srbije, zamrzavanje plata u javnom sektoru i penzija, ili njihov znatno sporiji rast od inflacije, nameće se kao nužan, ali ne i dovoljan korak u pravcu fiskalne stabilizacije. U tom smislu, zaključenje aranžmana sa MMF-om, kojim bi se utvrdio plan i dinamika strukturnih reformi, izrazito povoljno bi se odrazilo na poverenje investitora u srednjoročnu makroekonomsku stabilnost zemlje.

Analiza dinamike i strukture javnih prihoda i javnih rashoda

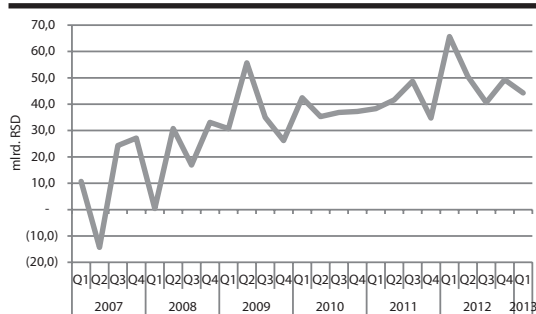
Realan pad javnih prihoda

U periodu januar-april zabeležen je pad realnih desezoniranih javnih prihoda (za 2,8%) u odnosu na prethodno četvoromesečje, što predstavlja nastavak trenda iz prethodnog perioda. Značajan realan pad javnih prihoda u prva četiri meseca 2013. (za 4,9%) je zabeležen i u odnosu na isti period prethodne godine. Pored toga što je kontinuiran, pad javnih prihoda je i relativno široko rasprostranjen, budući da je pad zabeležen kod prihoda od svih vrsta javnih prihoda osim PDV i akciza.

Prihodi od PDV rastu - ali sporije od plana, zbog jačanja dinara

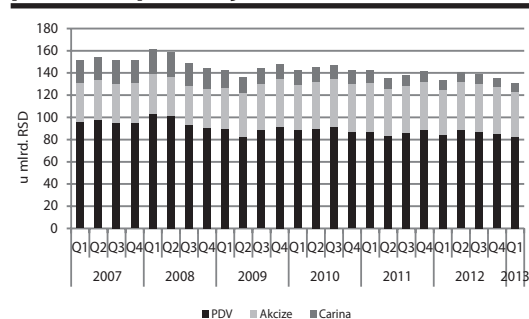
Realni desezonirani prihodi od PDV su u period januar-april 2013. realno su porasli (za 1,7%), a istovremeno je zabeležen realan rast ovih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine (za 2,5%). Ipak, procenjuje se da je rast prihoda od PDV u prva četiri meseca 2013. sporiji u odnosu na plan, pre svega zbog apresijacije kursa dinara, budući da prihodi od PDV na uvoz čine oko 2/3 ukupnih prihoda od PDV. Naime, projekcija prihoda od PDV za 2013. bila je zasnovana na pretpostavljenom srednjem kursu od 119 dinara za evro, dok je na kraju aprila kurs iznosio oko 111 dinara. Prethodno navedeno ukazuje na potrebu jače koordinacije monetarne i fiskalne politike, budući da je realna apresijacija kursa dinara, koja je u znatnoj meri posledica restriktivnosti monetarne politike, bitno uticala u prethodnom periodu na to da javni prihodi budu manji od planiranih. Osim toga, neki od parametara sistema PDV koji se tiču administriranja i naplate izmenjeni su od januara 2013. godine, što ima trajan negativan uticaj na prihode od ovog poreškog oblika (npr. podizanje limita za registraciju za PDV i uvođenje mogućnosti plaćanja PDV po naplaćenju realizaciji, za mala i srednja preduzeća). Kretanje ostalih ekonomskih varijabli koje utiču na prihode od PDV (rast BDP, rast izvoza, stagniranje uvoza, blagi pad domaće tražnje) je u posmatranom periodu uglavnom bilo u skladu sa projekcijama, tako da ne predstavlja uzrok izostanka značajnijeg rasta prihoda po osnovu PDV.

Grafikon T 6-4. Srbija: Desezonirani konsolidovani realni javni prihodi i javni rashodi u mlrd. RSD (u cenama iz 2012.)

Izvor: Obračun QM-a

Grafikon T 6-5. Srbija: Kretanje realnih konsolidovanih desezoniranih prihoda od poreza na potrošnju (u cenama iz 2012.)

Izvor: Obračun QM-a

Prihodi od akciza su blago porasli, ali su znatno manji od planiranih

Realni prihodi od akciza su, u prva četiri meseca ove godine, povećani za 1,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, realni desezonirani prihodi od akciza u periodu januar-april su nastavili pad (za 3,3%) u odnosu na prethodni četvoromesečni period. Podbačaj prihoda od akciza u odnosu na plan, uprkos povećanja iznosa akciza, jednim delom je posledica pada prometa akciznih proizvoda (pre svega duvanskih proizvoda, ali i naftnih derivata), do čega je došlo kako zbog smanjenja realnih dohodaka i rasta cena, tako i zbog smanjenja kupovine ovih proizvoda u pograničnim područjima Srbije od strane građana susednih zemalja, jer je razlika u ceni ovih proizvoda sve manja. Osim toga, spor rast prihoda od akciza, u odnosu na proizvodnju akciznih proizvoda, rezultata je povećanja izvoza akciznih proizvoda. Spor rast prihoda od akciza (naročito na pojedine akcizne proizvode, kao što su cigarete), može predstavljati i indikator rasta sive ekonomije u domenu prometa tih proizvoda, zbog čega je neophodno da Poreska uprava intenzivira aktivnosti na kontroli prometa ovih proizvoda i naplati pripadajućih dažbina.

Prihodi od carina (realni, desezonirani), takođe nastavljaju pad (za 4,3% u odnosu na prethodni četvoromesečni period), ali je taj pad nešto sporiji. Na pad prihoda od carina uticali su dalje oba-

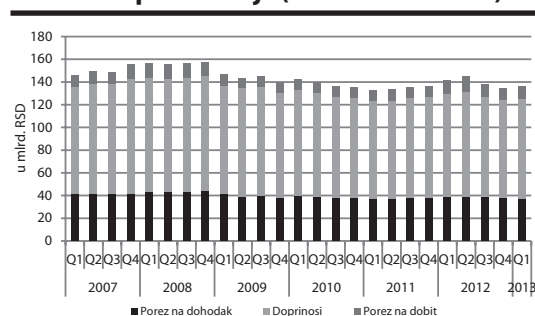
Porez na dohodak građana znatnije opada, dok je pad doprinosa manji

ranje carinskih stopa za uvoz robe iz EU (prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju), kao i realna apresijacija dinara prema evru. Procenjuje se da bi taj pad bio veći da nije došlo do rasta proizvodnje u automobilskoj i naftnoj industriji, koje znatan deo sirovina, materijala i drugih ulaznih komponenti nabavljaju u inostranstvu.

U odnosu na isti period prethodne godine, prihodi od poreza na dohodak su znatno realno opali (za 3,9%), dok su prihodi od doprinosa zabeležili nešto manji realan pad (za 1,9%). Prihodi od poreza na dohodak građana (realni, sezonski) u periodu januar-april 2013. nastavljaju trend pada (za 2,2%) u odnosu na prethodni četvoromesečni period, ali je sada taj pad nešto veći nego u prethodnom četvoromesečnom periodu. Istovremeno realni sezonski prihodi od doprinosa za socijalno osiguranje, nakon pada zabeleženog u prethodnim periodima, u prva četiri meseca 2013. umereno rastu (za 3,8%) u odnosu na prethodni četvoromesečni period. Na kretanje prihoda od poreza na dohodak i doprinosa uticalo je smanjenje broja formalno zaposlenih, kao i pad prosečnih zarada. Manji pad doprinosa od pada poreza na dohodak je verovatno privremenog karaktera i uglavnom se može objasniti reprogramom starih poreskih dugovanja, koja se najvećim delom odnose upravo na doprinose. Osim toga, na dohotke od kapitala (kamate, dividende, kapitalne dobitke i sl.) plaća se samo porez na dohodak građana, a ne i doprinosi, tako da pad ukupnih prihoda od poreza na dohodak uz rast prihoda od doprinosa može predstavljati posledicu osetnijeg pada (registrovanih) dohodaka od kapitala. Naime, nakon povećanja stope poreza na dobit preduzeća sa 10% na 15% i stope poreza na dohodak od dividende sa 10% na 15% i prethodno, praksa isplate visokih dividendi i niskih zarada vlasnicima preduzeća postaje znatno manje isplativa nego ranije, što je moglo dovesti do smanjenja ukupnog iznosa isplaćenih dividendi. Pogoršanje stanja u privredi u pogledu profitabilnosti i likvidnosti, takođe su se odrazili na odluku preduzeća o raspodeli profita. Na to ukazuje i veći pad prihoda od poreza na dohodak u budžetu Republike u odnosu na prihode po osnovu poreza na dohodak u lokalnim budžetima, jer u budžetu Republike znatan deo prihoda od poreza na dohodak čine upravo prilivi od oporezivanja dohodaka od kapitala, dok su u lokalnim budžetima to dominantno prilivi od poreza na zarade.

Prihodi od poreza na dobit, kao i ostali poreski i neporeski prihodi opadaju

Grafikon T 6-6. Srbija: Kretanje realnih konsolidovanih sezonski prilagođenih prihoda od poreza na faktore proizvodnje (u cenama iz 2012.)

Izvor: Obračun QM-a

ovom slučaju povećanje poreske stope nije moglo da deluje na visinu poreske osnovice, ali je moglo da utiče da preduzeća odustanu od preklasifikacije prihoda od rada u prihode od poreza na dobit jer je to sada manje isplativo. Procenjuje se da je prilikom planiranja prihoda od poreza na dobit za 2013. došlo do precenjivanja, tako da će negativno odstupanje ostvarenog u odnosu na planirani prihod po ovom osnovu predstavljati bitan uzrok odstupanja stvarnog od planiranog fiskalnog deficita.

Nakon znatnog pada u drugoj polovini 2012. godine, pad realnih sezonski prilagođenih ostalih poreskih prihoda u periodu januar-april u odnosu na prethodni četvoromesečni period (za 0,5%) usporava. S druge strane, pad neporeskih prihoda u ovom periodu u odnosu na prethodni četvoromesečni period je visok (13,9%). Posmatrano u odnosu na isti period prethodne godine realan pad ostalih poreskih i neporeskih prihoda je veoma visok (15% i 19,6% respektivno). Znatna pad ostalih

Realni sezonski prilagođeni prihodi od poreza na dobit zabeležili su u prva četiri meseca 2013. godine blagi pad (za 0,4%) u odnosu na prethodni četvoromesečni period, dok je pad u odnosu na isti period prethodne godine znatno veći (30%). Budući da se porez na dobit od januara 2013. avansno plaća po stopi od 15%, a ne po stopi od 10% kao u prethodnim godinama, zaključuje se da bi pad prihoda od ovog poreza u prva četiri meseca 2013. bio veći da nije došlo do povećanja poreske stope. Na negativna kretanja prihoda od poreza na dobit uticalo je opšte pogoršanje stanja u privredi, kao i snažna depresijacija kursa dinara u prvoj polovini prošle godine. U

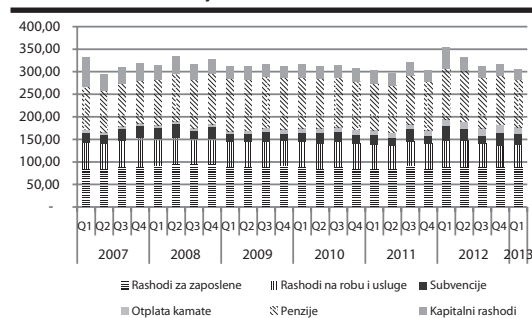
poreskih prihoda posledica je ukidanja brojnih kvazifiskalnih dažbina krajem 2012. godine, kao i uhodavanja lokalnih samouprava sa novim pravilima za obračun lokalnih dažbina (kao što je naknada za isticanje firme i sl.). S druge strane, procenjuje se da je planiranje neporeskih prihoda (od banaka u stečaju i sl.) bilo neadekvatno, što će učiniti da prihodi po ovom osnovu u 2013. budu znatno manji od planiranih.

Realni javni rashodi su značajno smanjeni

Realni desezonirani javni rashodi znatno su opali (za 2,8%) u prva četiri meseca 2013. u odnosu na prethodni četvoromesečni period, a znatan pad realnih rashoda je zabeležen i u odnosu na isti period prethodne godine (za 9,1%). Pad ukupnih javnih rashoda u ovom periodu posledica je znatnog smanjenja rashoda na subvencije, kao i kapitalnih rashoda, te držanja pod kontrolom rashoda za zaposlene i za penzije.

Najveći pad u periodu januar-april zabeležen je kod rashoda za subvencije i kapitalnih rashoda

Grafikon T 6-7. Srbija: Kretanje konsolidovanih desezoniranih javnih rashoda (u cenama iz 2012.)

Izvor: Obračun QM-a

Realni desezonirani rashodi na subvencije u periodu januar-april znatno su opali (za 21,2%) u odnosu na prethodni četvoromesečni period, što je pre svega posledica izrazito visoke osnove za poređenje, budući da su ovi rashodi u krajem 2012. zabeležili izrazito visok rast – između ostalog zbog toga što su krajem 2012. godine isplaćene obaveze po osnovu docnji. I pored toga, procenjuje se da rashodi za subvencije još uvek nisu u potpunosti pod kontrolom, budući da postoje znatni rizici njihovog rasta u narednom periodu po osnovu pomoći Železari Smederevo, ili za sanaciju bankarskog sistema. Počev od sredine drugog kvartala 2012. godine

kapitalni rashodi (realni desezonirani) kontinuirano znatno opadaju, iako je taj pad u prva četiri meseca 2013. u odnosu na prethodni četvoromesečni period bio nešto sporiji (4,5%). Tako su kapitalni rashodi u prva četiri meseca 2013. iznosili tek oko 1% BDP ostvarenog u tom periodu. Pad kapitalnih rashoda posledica je različite dinamike plaćanja za izvršene radove, ali i ušteda koje se *ad hoc* vrše upravo kroz smanjenje rashoda na ove namene, u uslovima nepovoljnih kretanja na strani javnih prihoda.

Rashodi za zaposlene i penzije opadaju

Usled promene pravila za indeksaciju plata i penzija (povećanje za 2% izvršeno u oktobru 2012, a sledeće u aprilu 2013), u periodu januar-april 2013. zabeležen je pad (realnih desezoniranih) rashoda za zaposlene (za 1,4%), kao i rashoda za penzije (za 0,7%) u odnosu na prethodni četvoromesečni period. Realan pad ovih rashoda je zabeležen i u odnosu na isti period prethodne godine – rashodi za plate su realno smanjeni za 4,3%, dok su rashodi za penzije opali za 3,7%. Nešto sporiji pad rashoda na penzije posledica je isplate jednokratne pomoći penzionerima krajem 2012. i u aprilu 2013. godine. Smanjenje realnog nivoa rashoda za penzije i plate je ublažilo negativne tendencije u javnim finansijama Srbije – u hipotetičkom slučaju da su ovi rashodi ostali realno nepromenjeni u odnosu na isti period prethodne godine fiskalni deficit bi bio veći za oko 12 mlrd dinara.

Rashodi kamata znatno rastu, ali je rast delimično privremen

Realni desezonirani rashodi za kamate u periodu januar-april realno su znatno porasli za (11,3%) u odnosu na prethodni četvoromesečni period, pre svega usled znatnog rasta ovih rashoda zabeleženog u aprilu. Rast nivoa zaduženosti zemlje uticao je na kontinuiran rast rashoda na kamate u prethodnom periodu, dok je realna apresijacija kursa uticala na smanjenje ovih rashoda. Ipak, na znatan rast rashoda na kamate u aprilu je pored pomenutih faktora, uticalo i dospeće za plaćanje kamata na dug prema Pariskom i Londonskom klubu poverilaca (u martu i aprilu svake godine), kao i dospeće za naplatu šestomesečnih kupona na evro obveznice emitovane u novembru 2012. godine. Iz prethodnog se ocenjuje da je realni rast rashoda za kamate jednim delom rezultat rasta javnog duga, dok je drugim delom rezultat privremenih faktora. Refinansiranje dela javnog duga koji nosi visoke kamatne stope (npr. prema Londonskom klubu) pod povoljnijim uslovima doneće određene uštede na rashodima na kamate u tekućoj i narednim godinama. Tako se procenjuje se da će uštede na kamata za drugu polovinu godine, po osnovu duga prema Londonskom klubu, iznositi oko 600 miliona dinara.

**...a rashodi za robe
i usluge realno
opadaju**

Realni rashodi za robe i usluge u prva četiri meseca ove godine su opali za čak 17,2% u odnosu na isti period prethodne godine. Međutim, ovaj pad je velikim delom posledica enormno visokih rashoda za robe i usluge u prva četiri meseca prethodne godine u periodu predizborne kampanje. U odnosu na kraj prethodne godine rashodi za robe i usluge su umereno povećani, verovatno zbog realizacije odloženih nabavki. Iako se očekuje da primena novog Zakona o javnim nabavkama obezbedi određene uštede na rashodima na robu i usluge, procenjuje se da te uštede neće biti velike, budući da se veliki deo dobara i usluga nabavlja po fiksnim cenama (npr. komunalne usluge, električna energija i sl.).

Analiza fiskalnih kretanja po nivoima države

**Prihodi budžeta
Republike padaju nešto
brže nego prihodi
drugih nivoa države**

Iako je pad prihoda u prvim mesecima 2013. godine bio zabeležen na svim nivoima države, taj pad je bio najveći na nivou Republike, zatim na nivou budžeta lokalnih samouprava, dok je najmanji pad prihoda zabeležen na nivou Republičkog fonda zdravstvenog osiguranja (vidi Prilog 3). Nešto veći pad prihoda na nivou Republike posledica je znatnog usporavanja prihoda od carina i poreza na dobit preduzeća, kao i od neporeskih prihoda. Nakon snažnog rasta u prethodnim kvartalima, realni prihodi lokalnih samouprava u Q1 opadaju, zbog toga što je osnova za poređenje (Q1 2012.) već uključivala dodatne prihode po osnovu poreza na zarade.² Reformom sistema kvazifiskalnih dažbina, znatan broj tih dažbina je ukinut, za određeni broj tih javnih prihoda uveden je limit u pogledu visine, što je dovelo do znatnog realnog pada neporeskih i ostalih poreskih prihoda lokalnih samouprava. Osim toga, usled realnog obezvređenja zarada i izostanka rasta zaposlenosti, prihodi od poreza na dohodak opadaju, što u znatnoj meri pogađa upravo lokalne samouprave.

**...dok rashodi najbrže
opadaju na lokalnom
nivou**

Realan pad prihoda doveo je i do smanjenja rashoda na svim nivoima države u odnosu na Q1 2012, pri čemu je taj pad najveći kod lokalnih samouprava. Najveći pad na nivou lokalnih samouprava ostvaren je u segmentu kapitalnih rashoda, rashoda za robu i usluge i subvencije. Razlog tome nalazi se u potrebi da se nivo lokalnih javnih rashoda prilagodi smanjenom iznosu prihoda, kao i najavljenom dodatnom smanjenju prihoda lokalnih samouprava. Osim toga, znatan realan međugodišnji pad lokalnih javnih rashoda ostvaren u Q1 2013. posledica je relativno visoke osnove za poređenje, s obzirom da su jedinice lokalnih samouprava u istom periodu 2012. znatno povećale tekuće javne rashode, usled priliva znatnog iznosa po osnovu preraspodele prihoda od poreza na zarade.

**Sprovedene i najavljene
reforme sistema javnih
prihoda neutralisaće
veći deo efekata
fiskalne decentralizacije
iz 2011.**

Najavljeno smanjenje stope poreza na zarade i povećanje neoporezivog dela zarade dovešće do znatnog daljeg pada prihoda lokalnih samouprava (i budžeta Republike) po ovom osnovu. Osim toga, reformom sistema kvazifiskalnih dažbina jedinice lokalnih samouprava su takođe izgubile deo prihoda, a slično se može očekivati i nakon ukidanja naknade za korišćenje građevinskog zemljišta i njene integracije u porez na imovinu u narednoj godini, budući da je neizvesno da li će dodatni prihodi po osnovu reforme poreza na imovinu obezbediti dovoljno prihoda da se pokrije gubitak prihoda od ove naknade. Ukupno posmatrano, sve navedene mere će dovesti do neutralisanja većeg dela efekata fiskalne decentralizacije iz 2011. na nivo prihoda lokalnih samouprava (vidi: Osvrt 1 – Arsić M.).

² Detaljni podaci o javnim prihodima i javnim rashodima po nivoima države dostupni su samo za period januar-mart, tako da se ovaj deo analize odnosi na period Q1 2013.

Analiza kretanja javnog duga

Javni dug Srbije na kraju aprila 2013. iznosio je 19,09 milijardi evra (60,4% BDP-a)

Prema zvaničnim podacima Ministarstva finansija i privrede, na kraju aprila 2013. ukupan javni dug Srbije iznosio je 19,09 milijardi evra (oko 60,4% BDP³), što je za oko 1,4 milijardi evra više nego na kraju prethodnog decembra. Rast javnog duga u periodu januar-april, bio je znatno veći od fiskalnog deficita, koji je u tom periodu iznosio oko 61 mlrd. dinara, tj. oko 540 miliona evra. To ukazuje da je snažan rast javnog duga u prva četiri meseca 2013. posledica pre svega zaduživanja države unapred, radi finansiranja fiskalnog deficita u narednim periodima, ali i snažnog rasta državnih garancija. I pored znatnog rasta javnog duga u apsolutnom iznosu, relativni iznos javnog duga (kao % BDP) u periodu januar-april raste sporije (za 1% BDP), zbog znatne realne apresijacije kursa dinara prema evru (za gotovo 5% u prva četiri meseca 2013), kao i zbog realnog rasta BDP u tom periodu.

Tabela T6-8. Srbija: Javni dug¹ 2000-2013.

	Kretanje javnog duga Republike Srbije u milijardama evra										
	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Q1 2013	Apr-13
I. Ukupne direktne obaveze	14,17	9,62	8,58	8,03	7,85	8,46	10,46	12,36	15,07	16,61	16,2
Unutrašnji dug	4,11	4,26	3,84	3,41	3,16	4,05	4,57	5,12	6,5	6,7	6,8
Spoljni dug	10,06	5,36	4,75	4,62	4,69	4,41	5,89	7,24	8,6	9,9	9,5
II. Indirektne obaveze	-	0,66	0,80	0,85	0,93	1,39	1,71	2,11	2,60	2,78	2,8
III. Ukupan javni dug (I+II)	14,17	10,28	9,38	8,88	8,78	9,85	12,17	14,47	17,67	19,39	19,1
Javni dug / BDP² (MF)	169,3%	50,2%	36,2%	29,4%	25,6%	31,3%	41,5%	45,1%	59,3%	57,7%	56,1%
Javni dug / BDP (QM)³	169,3%	52,1%	37,8%	30,9%	29,2%	34,8%	44,6%	46,9%	59,4%	62,2%	60,4%

Izvor: Podaci Ministarstva finansija i privrede Republike Srbije i procena QM-a

1) Prema Zakonu o javnom dugu, javni dug obuhvata dug Republike koji nastaje po osnovu ugovora koji zaključuje Republika, po osnovu hartija od vrednosti, po osnovu ugovora, odnosno sporazuma kojim su reprogramirane obaveze koje je Republika preuzela po ranije zaključenim ugovorima, kao i emitovanim hartijama od vrednosti po posebnim zakonima, dug Republike koji nastaje po osnovu date garancije Republike ili po osnovu neposrednog preuzimanja obaveze u svojstvu dužnika za isplatu duga po osnovu date garancije, odnosno po osnovu kontragarancije koju daje Republika, dug lokalne vlasti za koje je Republika dala garanciju.

2) Procena Ministarstva finansija Republike Srbije

3) Procena QM (Kao osnov za poređenje koristi se suma nominalnog BDP u tekucem i u prethodna tri kvartala)

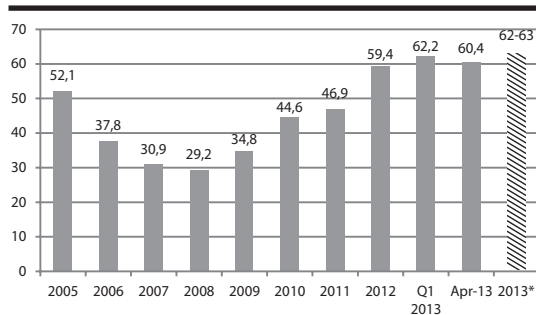
Javni dug na kraju aprila bio je za 309 miliona evra manji nego na kraju prethodnog meseca. Pad relativne visine javnog duga posledica je prevremene otplate dela duga prema Londonskom klubu poverilaca, redovne otplate znatnog dela duga na domaćem tržištu po osnovu emitovanih trezorskih zapisa, kao i umerene nominalne i realne apresijacije dinara prema evru. Sredstva za prevremenu otplatu ovih dugova su obezbeđena dodatnom emisijom evroobveznica u februaru 2013. godine u vrednosti od 1,5 mlrd. evra, sa kamatnom stopom od 4,875% (stopa prinosa 5,15%) i rokom dospeća od sedam godina. Uslovi pod kojima je izvršena emisija ovih obveznica se ocenjuju kao relativno povoljni, i to pre svega usled povećanja likvidnosti na svetskim finansijskim tržištima, usled ekspanzivne monetarne politike velikih centralnih banaka, što pokazuje i kretanje *Emerging Markets Bond Indeksa* (vidi: Okvir 1). S obzirom da se na deo javnog duga Srbije kamata plaća po višim stopama, od 6% do 7% (npr. prema Londonskom klubu poverilaca), ocenjuje se da je ispravno nastaviti sa strategijom refinansiranja, tj. prevremene otplate tih dugova kroz zaduživanje na svetskom tržištu pod trenutno povoljnijim uslovima. Međutim, prilikom odlučivanjima o sprovođenju takvih operacija neophodno je pored razlike u kamatnoj stopi, u obzir uzeti i eventualne druge povezane troškove, kao što su penali za prevremenu otplatu duga, operativni troškovi povezani sa novom emisijom obveznica, razlika u ročnosti postojećeg i novog duga i dr.

Rast direktnog duga u prva četiri meseca većim delom (900 miliona evra) se odnosi na zaduživanje države u inostranstvu, dok se manjim delom odnosi na zaduživanje u zemlji (oko 300 miliona

³ Iako Ministarstvo finansija i privrede uz podatke o relativnoj visini BDP ne objavljuje opis metodologije obračuna, pretpostavlja se da je veći deo razlike u proceni relativne visine javnog duga prema QM obračunu i prema podacima Ministarstva finansija i privrede posledica različite osnove za poređenje. Procena QM izvršena je na osnovu poređenja nominalnog javnog duga i sume BDP u Q1 2013. i prethodna tri kvartala, dok se procena Ministarstva finansija i privrede verovatno zasniva na poređenju nominalnog javnog duga i procenjenog BDP za 2013. godinu, što se ocenjuje kao neadekvatno, budući da postoji neizvesnost u pogledu toga koliko će BDP realno porasti u narednim kvartalima, kako će se kretati kurs, a kako inflacija. Tako je u Q1 prema proceni Ministarstva finansija i privrede javni dug u apsolutnom iznosu porastao za 1,7 mlrd. evra, a relativno se smanjio za 1,6% BDP.

Rast državnih garancije je snažan i zabrinjavajući

Grafikon T6-9. Kretanje javnog duga Srbije u periodu (% BDP)

Izvor: Obračun i projekcije QM-a

ćim delom realizovane u Q1 2013. Shodno najavama o dodatnom zaduživanju Železnica Srbije, radi ulaganja u infrastrukturu (od Ruske federacije, EBRD i dr.), kao i Puteva Srbije/Koridora Srbije, za potrebe izgradnje Koridora 10 i Koridora 11, u narednom periodu se može očekivati dalji rast indirektnih obaveza države. Zaustavljanje rasta javnog duga, osim smanjenja fiskalnog deficita zahteva i usporavanje rasta garancija. To prvenstveno podrazumeva, ograničavanje ukupnog iznosa garancija koji se može odobriti u toku jedne godine, kao i ograničavanje namena za koje se mogu odobriti državne garancije. Da bi se država uklopila u relativno mali prostor za odobravanje garancija neophodna je njihova striktna prioritizacija, u okviru koje bi se odustalo od realizacije nekih projekata dok bi se drugi odložili. U slučaju da se nastavi dosadašnja politika ekstenzivnog i neselektivnog odobravanja garancija od strane države, čak i u slučaju uspeha mera fiskalne konsolidacije, kojima bi se fiskalni deficit značajno smanjio, javni dug zemlje bi nastavio da raste.

Na rast javnog duga u odnosu na BDP najviše utiču primarni fiskalni deficit i državne garancije, dok apresijacija kursa znatno utiče na njegovo smanjenje

Na kretanje relativne visine javnog duga utiču brojni faktori – primarni fiskalni deficit, kretanje BDP, visina kamatnih stopa, kretanje deviznog kursa, politika izdavanja garancija države, prihodi od privatizacije, kretanje visine depozita države i dr. Dekompozicija faktora promene javnog duga pokazuje da je u periodu januar-april 2013. rast javnog duga posledica primarnog fiskalnog deficita, znatnog rasta izdatih garancija i kretanja realnih kamatnih stopa.⁴ Uočava se da u prva četiri meseca 2013. raste uticaj prirasta garancija visini javnog duga, tako da je u tom periodu

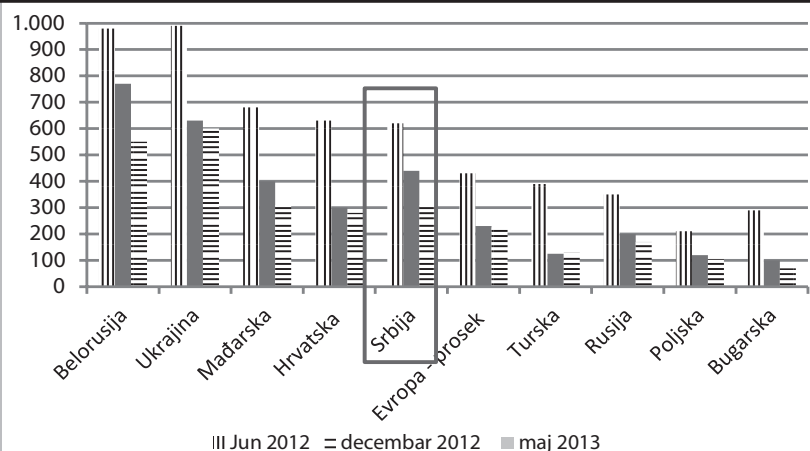
Okvir 1. Kretanje rizika ulaganja u državne obveznice Srbije i drugih zemalja Centralne i Istočne Evrope: 2012-2013.

Povoljniji uslovi zaduživanja države u prethodnom periodu predstavljaju posledicu smanjenja opšteg nivoa rizika i kamatnih stopa na svetskim finansijskim tržištima, a u manjoj meri smanjenja rizika zemlje (za Srbiju) usled otpočinjanja sa primenom mera fiskalne konsolidacije. Podaci o kretanju *Emerging Markets Bond Indeksa* (EMBI), kao pokazatelja stope prinosa/raspona (a implicitno i rizika) na državne obveznice nominirane u američkim dolarima, pokazuju da je u periodu od juna 2012. do maja 2013. godine došlo do značajnog smanjenja stope prinosa na obveznice zemalja Centralne i Istočne Evrope, uključujući i Srbiju. Relativni pad EMBI za Srbiju (sa 620 na 310 baznih poena) u navedenom periodu približno je jednak ili čak i manji u odnosu na pad zabeleženom kod većine drugih zemalja Centralne i Istočne Evrope. Iako je pad EMBI nastavljen i u periodu od januara do maja 2013. godine, njegova vrednost za Srbiju u maju je i dalje viša nego u većini drugih zemalja Centralne i Istočne Evrope (veći rizik/prinos nose samo državne obveznice Belorusije, Ukrajine, dok isti prinos nose državne obveznice Mađarske). To ukazuje na postojanje prostora za dalje smanjenje rizika/kamatnih stopa na državne obveznice Srbije, što bi bilo moguće ostvariti samo pod pretpostavkom usvajanja dodatnih mera fiskalne konsolidacije, te usvajanje i primena čvrstog aranžmana sa MMF-om, sa detaljnom i preciznom agendom strukturnih reformi u narednim godinama.

⁴ Na iskazani relativni iznos javnog duga utiču i metodološke promene u pogledu obuhvata i iskazivanja javnog duga. Ti efekti se mogu podvesti pod delovanje ostalih faktora. Osim toga, u periodu januar-april 2013. godine pristuno je dejstvo brojnih vanrednih i sezonskih faktora (npr. snažan rast rashoda kamata u aprilu), koji mogu delimično promeniti dobijene rezultate. Stoga, dobijene procene bi trebalo tumačiti kao okvirni pokazatelj doprinosa pojedinačnih faktora kretanju relativne visine javnog duga.

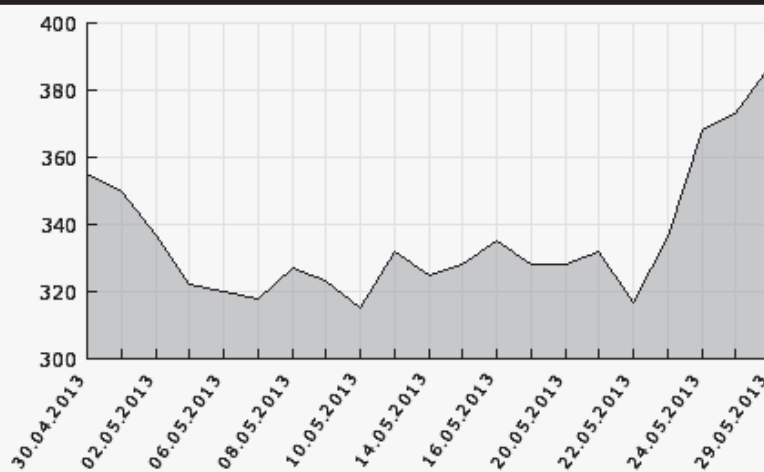
Grafikon T6-10. Srbija i odabrane države Centralne i Istočne Evrope: Emerging Markets Bond Index

Izvor: Internet stranica www.cbonds.info

Nakon što su u drugoj polovini maja objavljeni podaci o krajnje nepovoljnim kretanjima u javnim finansijama Srbije, premija na rizik za državne hartije od vrednosti je povećana za oko 20%, dok je procenat realizacije državnih hartija opao. Negativne reakcije na finansijskom tržištu su usledile uprkos tome što je Vlada, neposredno nakon objavljivanja nepovoljnih podataka, usvojila određene mere fiskalne konsolidacije i najavila dodatne. Reakcija finansijskog tržišta na podatke o fiskalnom deficitu ukazuje na to da je mogućnost dužničke krize u Srbiji vrlo realna. Negiranje postojanje opasnosti od dužničke krize od starne zvaničnika je opravdano, kao način za smirivanje stanja na finansijskom tržištu, ali samo pod uslovim, ako su pomenute izjave praćene kredibilnim merama konsolidacije. U suprotnom, negiranje krize, podseća na zabijanje glave u pesak.

Grafikon T6-11. Kretanje EMBI za Srbiju u maju 2013.

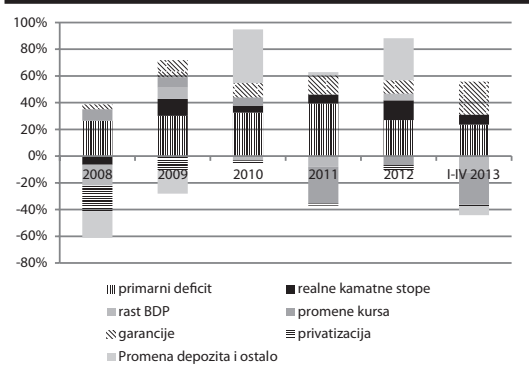
Izvor: Internet stranica www.cbonds.info

on gotovo jednak doprinosu primarnog fiskalnog deficita, što se ocenjuje kao izrazito nepovoljno i neodrživo. Ova analiza takođe pokazuje da je na smanjenje javnog duga u prva četiri meseca znatno uticala apresijacija kursa dinara, kao i promena nivoa depozita države, te blagi realan rast BDP. Posmatrano na nivou petogodišnjeg perioda (2008–2012), uočava se da na rast javnog duga Srbije permanentno utiče relativno visok primarni fiskalni deficit i kontinuirani rast izdatih garancija države, pri čemu je uticaj oba navedena faktora značajan i relativno stabilan. To ukazuje na odsustvo sistematskih mera za smanjenje primarnog fiskalnog deficita, kao i mera kojima bi se pooštrila restriktivnost politike izdavanja garancija države za zaduživanje javnih preduzeća. Osim toga, uočava se da je i rast implicitne kamatne stope na javni dug Srbije u prethodnim

6. Fiskalni tokovi i politika

Ako se ostvare projektovana makroekonomska kretanja, javni dug na kraju 2013. bi mogao iznositi oko 62-63% BDP

Grafikon T6-12. Uticaj pojedinačnih faktora na promenu visine javnog duga Srbije

Izvor: Obračun QM-a

godinama znatno uticao na kretanje (rast) javnog duga, i to pre svega u 2009. i 2012. kada je došlo do destabilizacije na svetskim finansijskim tržištima i do rasta opštih kamatnih stopa. Osim toga, promena strukture javnog duga Srbije (otplata ranijih dugova koji su nosili niže kamatne stope i veće učešće novijih dugova koji nose više kamatne stope), kao i rast rizika izbijanja krize javnog duga u Srbiji, usled permanentno visokog fiskalnog deficita, uticali su na rast implicitnih kamatnih stopa, a preko toga i na rast nivoa javnog duga. S druge strane, realna apresijacija kursa dinara (prema evru) tokom 2011. i 2013. smanjivala je odnos javnog duga prema BDP, ali je vrlo neizvesno u kojoj meri je smanjenje javnog duga po osnovu jačanja dinara održivo (videti poglavlje o cenama i kursu). Na sličan način su i relativno visoki prihodi od privatizacije, u periodu do 2009. godine usporavali rast javnog duga, na šta se ne može računati u narednom periodu.

Pod pretpostavkom da fiskalni deficit u Srbiji u 2013. godini iznosi oko 4,5% BDP-a, te da država u 2013. ne vrši dodatno zaduživanje unapred, a da se ostale makroekonomske varijable kreću u skladu sa zvaničnim projekcijama (realan rast BDP od 2%, prosečna godišnja stopa inflacije u 2013. u odnosu na 2012. od oko 10%, a međugodišnja stopa inflacija na kraju godine oko 5%), i da ne dođe do značajnije promene realnog kursa dinara prema evru, uz usporavanje prirasta indirektnih obaveza države po osnovu izdatih garancija po dinamici sličnoj kao u prethodnim kvartalima, procenjuje se da bi javni dug zemlje na kraju 2013. mogao iznositi oko 62-63% BDP.

Prilozi

Prilog 1. Srbija: međugodišnje realno kretanje konsolidovanog bilansa sektora države¹⁾, 2008-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012				2013			
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1-Q4	Q1	Q1/Q4	jan-april
I UKUPNI PRIHODI	3,3	-8,7	-1,5	-4,6	1,7	4,8	-0,8	-3,2	0,6	-5,8	-17,6	-4,9
1. Tekući prihodi	3,5	-9,1	-1,5	-4,4	1,7	4,5	-0,9	-4,4	0,1	-6,3	-16,7	-5,2
Poreski prihodi	3,7	-8,8	-2,5	-4,1	1,9	5,3	1,9	-4,4	1,0	-4,2	-12,4	-3,3
Porez na dohodak	6,3	-10,8	-3,9	-2,9	4,6	4,6	1,3	-1,6	2,1	-4,9	-18,9	-3,9
Porez na dobit	18,5	-27,0	-3,6	3,9	51,5	39,9	25,4	15,0	35,1	-28,2	70,8	-30,9
PDV	2,5	-10,2	-0,7	-4,0	-4,0	6,9	0,9	-3,7	0,0	-2,1	-16,0	2,5
Akcize	0,7	11,6	4,2	0,6	-5,7	-3,0	8,5	-7,0	-1,2	9,5	-17,2	1,1
Carine	1,8	-32,4	-14,9	-21,5	-18,6	-8,6	-11,4	-17,6	-14,0	-15,3	-26,1	-14,3
Doprinosi	4,3	-7,0	-6,5	-3,9	4,8	6,1	0,7	-3,4	1,9	-3,0	-10,8	-15,0
Ostali poreski prihodi	-2,3	-4,9	14,5	-15,2	-9,7	7,6	-12,0	-19,2	-8,8	-14,2	-11,1	-1,9
Neporeski prihodi	2,6	-11,3	5,8	-6,1	0,1	-1,1	-19,0	-4,3	-6,2	-22,1	-43,6	-19,6
2. Kapitalni prihodi	-76,8	-41,4	-66,8	468,2	124,1	259,1	176,7	373,3	304,5	158,8	-69,4	61,5
II UKUPNI RASHODI	4,5	-4,8	-1,7	3,3	10,3	9,2	-2,9	1,5	4,3	-10,4	-21,9	-9,1
1. Tekući rashodi	6,9	-3,3	-2,2	3,1	8,2	9,3	-1,7	1,4	4,1	-7,2	-16,0	-5,7
Rashodi za zaposlene	10,9	-6,0	-5,9	0,4	6,6	6,3	-5,7	1,4	2,0	-2,1	-10,0	-4,4
Kupovina roba i usluga	-2,8	-5,7	-0,3	4,3	9,4	15,0	-2,3	-11,4	1,5	-13,4	-27,2	-17,3
Otplata kamata	-2,8	-5,7	-0,3	17,4	48,1	6,6	93,4	23,4	41,9	9,8	16,3	39,2
Subvencije	-13,3	19,0	40,6	7,4	42,6	56,4	-36,2	82,9	29,1	-24,6	-57,2	-30,2
Socijalni transferi	10,1	-26,0	13,9	5,8	3,8	2,9	-0,3	-6,1	-0,1	-6,0	-6,3	-3,3
od čega: penzije ²⁾	9,5	2,2	-3,9	3,9	8,4	7,4	3,1	-0,5	4,4	-4,8	-4,0	-3,7
Ostali tekući rashodi	14,9	6,7	-6,1	23,9	-17,1	36,8	12,2	11,8	9,9	-29,7	-37,3	-26,6
2. Kapitalni rashodi	-4,3	-6,7	-11,8	5,3	48,7	8,3	-14,9	2,3	6,0	-53,6	-73,1	-41,4
III OTPLATE DOMAĆIH DUGOVA, BUDŽETSKI KREDITI I DOKAPITALIZACIJE	12,3	-2,4	35,2	-25,6	-18,3	-45,2	-54,7	-26,3	-37,9	-41,9	-22,1	
IV UKUPNI RASHODI, GFS (II+III)	4,6	-4,8	-1,1	-3,8	9,8	7,7	-3,5	1,2	3,6	-10,8	-21,9	

Izvor: Tabela P-6 u Analičkom prilogu.

1) Videti fusnotu 1) u Tabeli T7-1.

2) Porez na promet/PDV umanjen za nove poreske kredite privrede.

3) Doprinosi umanjeni za kompenzacije između PIO fonda, Fonda za Razvoj i preduzeća dužnika PIO fonda.

4) Procena FREN. Videti tabelu P-6 u Analičkom prilogu za objašnjenje.

5) Odnosi se samo na izdatke za tekuće penzije.

Napomena:

Realni rast dobijen je primenom prosečnog baznog indeksa cena na malo (baza decembar 2003) na kvartalne podatke.

Prilog 2. Srbija: konsolidovani bilans sektora države¹⁾, 2008-2013.

	2008	2009	2010	2011	2012				2013	
					Q1	Q2	Q3	Q4	Q1-Q4	Q1
I UKUPNI PRIHODI	1.145,9	1.146,5	1.223,4	1.302,5	312,6	339,7	355,1	398,0	1.405,4	330,0
1. Tekući prihodi	1.143,1	1.139,2	1.215,7	1.297,9	311,7	337,7	354,0	390,4	1.393,8	327,3
Poreski prihodi	1.000,4	1.000,3	1.056,5	1.131,0	276,3	298,1	315,6	335,9	1.225,9	296,4
Porez na dohodak	136,5	133,5	139,1	150,8	35,8	41,2	41,4	46,7	165,3	38,2
Porez na dobit	39,0	31,2	32,6	37,8	22,9	10,9	10,3	10,7	54,8	18,4
PDV	301,7	296,9	319,4	342,4	79,7	90,1	94,4	103,3	367,5	87,3
Akcize	110,1	134,8	152,2	170,9	34,6	40,6	54,9	51,0	181,1	42,5
Carine	64,8	48,0	44,3	38,8	7,7	9,0	9,3	9,8	35,8	7,3
Doprinosi	312,7	318,8	323,0	346,6	85,9	94,6	94,5	103,9	378,9	93,4
Ostali poreski prihodi	35,6	37,1	46,0	43,5	9,7	11,7	10,8	10,4	42,6	9,3
Neporeski prihodi	142,7	138,8	159,2	166,9	35,4	39,6	38,4	54,5	167,9	30,9
2. Kapitalni prihodi	1,4	0,9	0,3	2,0	0,6	1,3	0,8	6,0	8,7	1,9
	0,0									
II UKUPNI RASHODI	-1.195,7	-1.248	-1.329,9	-1.435,9	-362,8	-391,1	-389,2	-463,1	-1.606,2	-363,9
1. Tekući rashodi	-1.089,6	-1.155	-1.224,8	-1.324,8	-337,5	-368,6	-359,3	-414,6	-1.479,9	-350,7
Rashodi za zaposlene	-293,2	-302,0	-308,1	-342,5	-85,5	-94,4	-91,2	-103,6	-374,7	-93,8
Kupovina roba i usluga	-181,2	-187,4	-202,5	-216,3	-51,2	-62,9	-53,8	-67,7	-235,7	-49,6
Otplata kamata	-17,2	-187,4	-34,2	-44,8	-15,4	-13,4	-23,3	-16,2	-68,2	-18,9
Subvencije	-77,8	-22,4	-77,9	-80,5	-22,6	-25,2	-19,6	-44,2	-111,5	-19,0
Socijalni transferi	-496,8	-63,1	-579,2	-609,0	-154,9	-161,1	-163,5	-173,0	-652,5	-163,2
<i>od čega: penzije²⁾</i>	<i>-331,0</i>	<i>-556,4</i>	<i>-394,0</i>	<i>-422,8</i>	<i>-112,5</i>	<i>-117,8</i>	<i>-119,2</i>	<i>-124,1</i>	<i>-473,7</i>	<i>-119,9</i>
Ostali tekući rashodi	-23,5	-387,3	-22,9	-31,7	-7,9	-11,7	-8,0	-9,8	-37,4	-6,2
2. Kapitalni rashodi ⁴⁾	-106,0	-24,0	-105,1	-111,1	-25,3	-22,5	-30,0	-48,6	-126,3	-13,2
	0									
III OTPLATE DOMAĆIH DUGOVA, BUDŽETSKI KREDITI I DOKAPITALIZACIJE	-19,1	-20	-29,9	-24,9	-4,7	-5,7	-2,3	-3,9	-16,6	-3,1
IV UKUPNI RASHODI, GFS (II+III)	-1.214,8	-1.268,3	-1.359,8	-1.460,8	-367,5	-396,7	-391,6	-467,0	-1.622,8	-367,0

Izvor: Tabela P-6 u Analitičkom prilogu.

1) Videti fusnotu 1) u Tabeli T7-1.

2) Porez na promet/PDV umanjeno za nove poreske kredite privrede.

3) Doprinosi umanjeno za kompenzacije između PIO fonda, Fonda za Razvoj i preduzeća dužnika PIO fondu.

4) Procena FREN. Videti tabelu P-6 u Analitičkom prilogu za objašnjenje.

5) Odnosi se samo na izdatke za tekuće penzije.

Napomena:

Realni rast dobijen je primenom prosečnog baznog indeksa cena na malo (baza decembar 2003) na kvartalne podatke.

Prilog 3. Srbija: Stopa realnog međugodišnjeg rasta javnih prihoda i javnih rashoda po nivoima vlasti

	Q1 2013/Q1 2012			
	Konsolidovani budžet	Budžet Republike	RFZO	Lokalne samouprave
A Ukupni prihodi (I)+(II)	-5,8	-7,5	-4,5	-6,6
I Tekući prihodi (1)+(2)	-6,3	-7,5	-3,9	-7,6
1. Poreski prihodi	-4,2	-4,0	-4,6	-7,3
1.1. Carine	-4,9	-15,4	-	-
1.2. Porez na dohodak građana	-28,2	-8,5	-	-3,8
1.3. Porez na dobit pravnih lica	-2,1	-29,7	-	-
1.4. PDV	9,5	-2,2	-	-
1.5. Akcize	-15,3	10,9	-	-
1.6. Porezi na imovinu	-3,0	-	-	-2,9
1.9. Ostali poreski prihodi	-14,2	5,7	-	-42,5
1.10. Doprinosi za socijalno osiguranje	-3,1	-	-4,6	-
2. Neporeski prihodi	-22,1	-34,4	41,7	-9,0
II Kapitalni prihodi	158,8	0,0	-81,8	1.051,1
III Transferi sa ostalih nivoa države	0,0	-	-5,9	-18,9
IV Donacije	0,0	164,9	-	237,9
B Ukupni javni rashodi (I)+(II)+(III)+(IV)	-10,4	-11,3	-9,8	-15,6
I Tekući rashodi	-7,2	-7,6	-9,9	-11,8
1.1. Zarade	-2,1	-1,9	-2,1	-4,7
1.2. Kupovina roba i usluga	-13,4	-9,1	-17,0	-17,0
1.3. Otplata kamate	9,8	12,5	69,8	-14,6
1.4. Subvencije	-24,6	-30,7	-	-13,0
1.5. Socijalno osiguranje i socijalna pomoć	-6,0	-6,3	-25,6	-10,6
1.6. Transferi ostalim nivoima vlasti	-4,8	-8,5	-	-
1.7. Ostali tekući rashodi	-29,7	-40,1	-13,3	-20,3
II Kapitalni rashodi	-53,6	-58,6	51,0	-42,3
III Strateške rezerve	0,0	155,1	-	43,2
IV Neto pozajmice	-41,9	-39,6	-	-15,0

Izvor: Obračun QM-a

Indeks potrošačkih cena (Q4 2012/Q4 2011)